

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

Фонд Східна Європа

Розмір заробітної плати, міжнародний досвід

Інформаційна довідка, підготовлена Європейським інформаційно-дослідницьким центром на запит народного депутата України

Європейський інформаційно-дослідницький центр створено з метою надання народним депутатам України інформації, яка може бути використана ними у законотворчій діяльності. Діяльність Європейського інформаційно-дослідницького центру здійснюється в рамках програми USAID "Рада: підзвітність, відповідальність, демократичне парламентське представництво", що виконується Фондом "Східна Європа". Більше про центр на сайті <http://euinfocenter.rada.gov.ua/>

I. Мінімальна заробітна плата

У **Таблиці 1** наведена статистична інформація стосовно розміру мінімальної національної заробітної плати серед країн-членів ЄС, країн-кандидатів ЄС та США. Інформація наступна:

- Країни-члени ЄС, які мають національну мінімальну заробітну плату (**22 з 28 країн ЄС**): **Бельгія, Болгарія, Чехія, Німеччина, Естонія, Ірландія, Греція, Іспанія, Франція, Хорватія, Латвія, Литва, Люксембург, Угорщина, Мальта, Нідерланди, Польща, Португалія, Румунія, Словенія, Словаччина та Велика Британія**. У всіх цих країнах, окрім Бельгії, національна мінімальна заробітна плата застосовується урядом, часто після консультації з соціальними партнерами. У **Бельгії** національна мінімальна заробітна плата встановлюється **національним міжгалузевим договором** та набуває законної сили за допомогою **королівського указу**.

- Країни-кандидати, які мають національну мінімальну заробітну плату: **Албанія, колишня Югославська Республіка Македонія, Чорногорія, Сербія та Туреччина**.

- Немає національної мінімальної заробітної плати в **6 країнах-членах ЄС та країнах EFTA** (Європейська асоціація вільної торгівлі):

- **Кіпр** - мінімальна заробітна плата встановлюється урядом для деяких спеціальних професій.
- **Данія, Італія, Австрія, Фінляндія та Швеція, а також Ісландія, Норвегія та Швейцарія** - мінімальна заробітна плата встановлюється галузевими колективними договорами.

Станом на 1 липня 2017 року мінімальна заробітна плата в країнах ЄС складала від 235 EUR (Болгарія) до 1999 EUR (Люксембург) на місяць.

Виходячи з рівня національної мінімальної заробітної плати, вираженої в євро, країни-члени ЄС можна розділити на три групи:

➤ **Група 1**, де національна мінімальна заробітна плата була нижчою за **500 євро** на місяць в липні 2017 року (**Болгарія, Румунія, Латвія, Литва, Угорщина, Чехія, Словаччина, Хорватія, Естонія та Польща**. Мінімальна заробітна плата становила **від 235** доларів у Болгарії до **473** євро в Польщі).

➤ **Група 2**, де національна мінімальна заробітна плата перевищувала **500 євро**, але нижче, ніж **1 000 євро** на місяць в липні 2017 року (**Португалія, Греція, Мальта, Словенія та Іспанія**. Мінімальна заробітна плата становила **від 650 євро** в Португалії до **826 євро** в Іспанії).

➤ **Група 3**, де національна мінімальна заробітна плата перевищувала **1000 євро на місяць** в липні 2017 року (**Великобританія** (дані за січень 2017 року), **Франція, Німеччина, Нідерланди** (дані за січень 2017 року), **Бельгія, Ірландія та Люксембург**. Національна мінімальна заробітна плата коливається від **1 397 євро** у Великобританії до **1 999 євро** в Люксембурзі).

Таблиця 1

Розмір мінімальної заробітної плати серед країн ЄС, країн-кандидатів до ЄС та США (євро/місяць)

Країна/Період	2013S1 ¹	2013S2 ²	2014S1	2014S2	2015S1	2015S2	2016S1	2016S2	2017S1	2017S2
Бельгія	1 501,82	1 501,82	1 501,82	1 501,82	1 501,82	1 501,82	1 501,82	1 531,93	1 531,93	1 562,59
Болгарія	158,50	158,50	173,84	173,84	184,07	194,29	214,75	214,75	235,20	235,20
Чехія	318,08	308,30	309,91	309,62	331,71	337,58	366,35	364,90	407,09	419,90
Данія	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Німеччина ³	:	:	:	:	1 440,00	1 440,00	1 440,00	1 440,00	1 498,00	1 498,00
Естонія	320,00	320,00	355,00	355,00	390,00	390,00	430,00	430,00	470,00	470,00
Ірландія	1 461,85	1 461,85	1 461,85	1 461,85	1 461,85	1 461,85	1 546,35	1 546,35	1 563,25	1 563,25
Греція	683,76	683,76	683,76	683,76	683,76	683,76	683,76	683,76	683,76	683,76
Іспанія	752,85	752,85	752,85	752,85	756,70	756,70	764,40	764,40	825,65	825,65
Франція	1 430,22	1 430,22	1 445,38	1 445,38	1 457,52	1 457,52	1 466,62	1 466,62	1 480,27	1 480,27
Хорватія	372,35	400,67	395,67	398,31	395,61	398,90	408,48	414,45	433,35	442,09
Італія	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Кіпр	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Латвія	286,66	284,74	320,00	320,00	360,00	360,00	370,00	370,00	380,00	380,00
Литва	289,62	289,62	289,62	289,62	300,00	325,00	350,00	380,00	380,00	380,00
Люксембург	1 874,19	1 874,19	1 921,03	1 921,03	1 922,96	1 922,96	1 922,96	1 922,96	1 998,59	1 998,59
Угорщина	335,27	332,37	341,70	328,16	332,76	333,41	351,29	350,09	411,52	412,66
Мальта	702,82	702,82	717,95	717,95	720,46	720,46	728,04	728,04	735,63	735,63
Нідерланди	1 469,40	1 477,80	1 485,60	1 495,20	1 501,80	1 507,80	1 524,60	1 537,20	1 551,60	:
Австрія	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Польща	392,73	368,87	404,40	404,16	409,53	417,55	433,88	417,02	453,48	473,27

¹ S1- станом на 1 січня.² S2 – станом на 1 липня.³ до 1990 колишня територія Федеральної Республіки Німеччини.

Португалія	565,83	565,83	565,83	565,83	589,17	589,17	618,33	618,33	649,83	649,83
Румунія	157,50	179,36	190,11	205,34	217,50	234,77	232,10	276,34	275,39	318,52
Словенія	783,66	783,66	789,15	789,15	790,73	790,73	790,73	790,73	804,96	804,96
Словацьчина	337,70	337,70	352,00	352,00	380,00	380,00	405,00	405,00	435,00	435,00
Фінляндія	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Швеція	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Великобританія	1 249,85	1 189,92	1 251,05	1 301,31	1 378,87	1 509,70	1 512,36	1 447,07	1 396,90	:
Ісландія	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Норвегія	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Швейцарія	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Чорногорія	:	288,05	288,05	288,05	288,05	288,05	288,05	288,05	288,05	:
Колишня Югославська Республіка Македонія	199,48	198,95	213,62	213,02	213,72	226,69	227,06	236,05	239,74	:
Албанія	:	:	156,92	156,85	156,99	156,82	160,26	160,20	162,69	181,01
Сербія	239,24	236,28	235,31	232,68	235,05	235,51	233,53	230,14	247,93	:
Туреччина	415,52	405,20	361,76	391,45	424,26	425,17	518,50	513,72	479,47	442,89
США	952,46	960,76	911,22	920,10	1 035,06	1 123,13	1 154,28	1 131,93	1 192,17	1 101,18

Джерело: Eurostat (Статистична служба ЄС)⁴

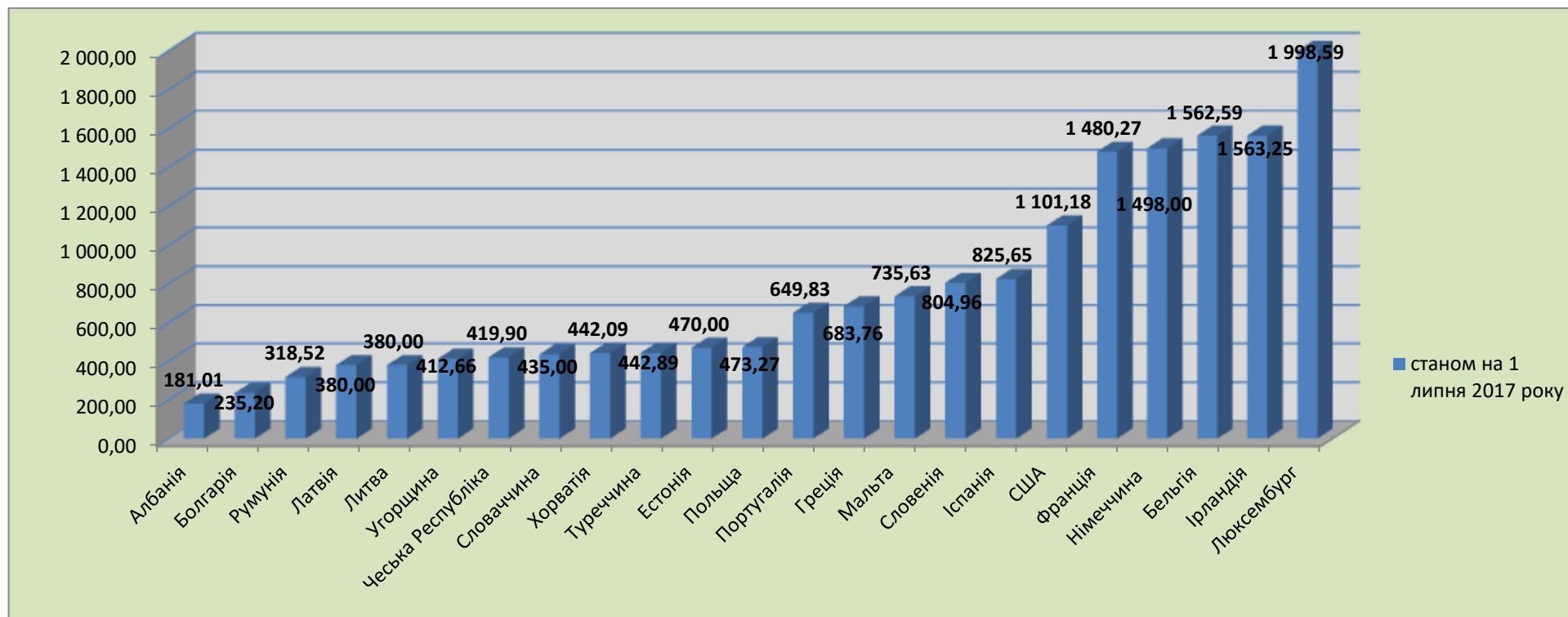
Додатково.⁵ Щомісячна мінімальна заробітна плата: Молдова – 117,14 євро/2,380 лей (станом на 01.05.2017), Азербайджан – 58,59 євро/116 манат (станом на 01.01.2017), Грузія - 1069,14 ларі (станом на 01.07.2017). Австралія – 694,90 AUD/**тиждень** (станом на 01.07.2017), Канада⁶ - 11.40 CAD/год. (станом на 01.01.2017).

⁴ Monthly minimum wages - bi-annual data [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=earn_mw_cur&lang=en.

⁵ Minimum Wages [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://tradingeconomics.com/country-list/minimum-wages>.

⁶ Мінімальна заробітна плата різна в провінціях, територіях.

Графік 1. Розмір мінімальної заробітної плати станом на 1 липня 2017 року (євро/місяць)

Джерело: Побудова власна на основі даних Eurostat.

II. Середня заробітна плата

Середня заробітна плата⁷ — по підприємству, установі — економічний показник, який характеризує розмір нарахованої заробітної плати, яка припадає на одного працівника підприємства, організації. Визначається поділом загальної суми нарахованої заробітної плати на середню чисельність працівників.

Дана методика розрахунку середньої зарплати **не відображає реальну картину**. В європейських країнах існує інша методика розрахунку **середнього заробітку**, що базується на визначенні **медіальної зарплати**. При розрахунку середньої зарплати медіана ділить ринок навпіл, одна половина працівників заробляє більше цього рівня, а інша менше. **Економісти називають медіанний розрахунок середньої зарплати більш об'єктивним**.

В **Таблиці 2** наведена статистична інформація стосовно **щорічної середньої заробітної плати** в країнах, що є членами міжнародної організації ОЕСР (Організація економічного співробітництва та розвитку), всього 35 країн-членів. Середня річна заробітна плата відображена за повний робочий день і повний рік працівника в загальній економіці.

Середня заробітна плата, наведена в таблиці, розраховувалась шляхом ділення загальної суми заробітної плати на основі національних рахунків на середню кількість працівників у загальній економіці та потім множилася на співвідношення середніх звичайних тижневих годин повного робочого дня працівника до середніх, як правило, тижневих годин для всіх працівників.

Найбільша річна середня заробітна плата станом на 2016 рік: **Люксембург - 62 636 \$, США – 60 154 \$, Швейцарія – 60 124 \$, Ісландія - 55 984 \$, Норвегія - 53 643 \$.**

Найменша річна середня заробітна плата станом на 2016 рік: **Мексика - 15 311 \$, Угорщина - 21 711\$, Латвія - 22 389 \$, Литва - 22 949 \$, Словаччина - 23 508 \$, Естонія - 23 621 \$, Чехія - 23 722 \$.**

⁷ Середня заробітна плата [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Середня_заробітна_плата.

Щорічна середня заробітна плата в країнах ОЕСР в доларах США, 2006 – 2016 рр.⁸

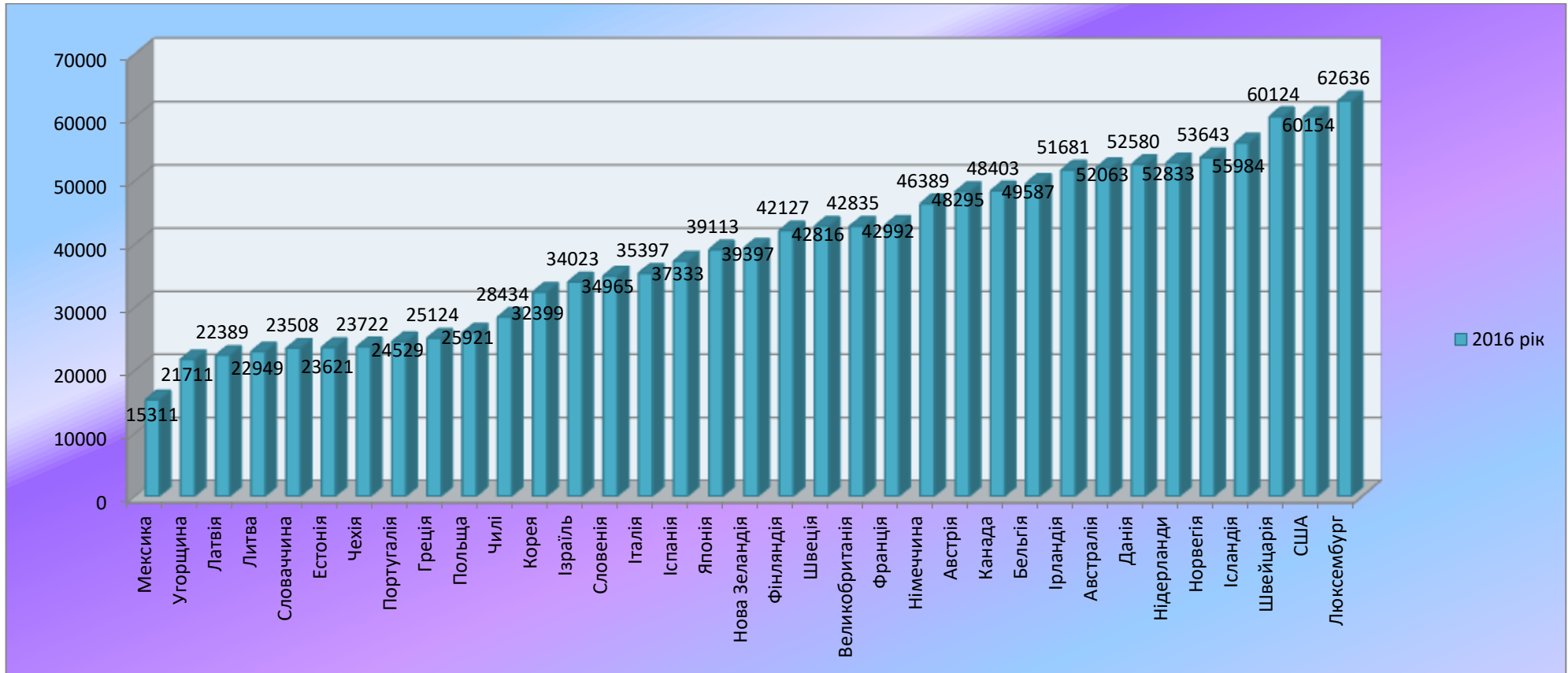
Країна/Період (роки)	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Австралія	47 949	49 169	49 584	49 182	50 675	52 138	52 698	52 460	52 649	51 986	52 063
Австрія	46 498	46 714	47 635	48 144	48 003	47 608	47 755	47 872	48 009	48 252	48 295
Бельгія	48 499	48 414	48 562	48 974	48 699	49 104	49 395	50 014	50 020	50 098	49 587
Канада	42 385	43 350	44 209	44 677	44 802	45 483	46 561	47 385	47 931	48 213	48 403
Чилі	22 323	22 519	23 164	24 859	25 959	26 197	27 064	27 790	27 964	27 628	28 434
Чеська Республіка	20 939	21 584	21 535	21 496	21 996	22 314	22 266	22 028	22 495	23 003	23 722
Данія	47 133	47 650	48 352	49 457	49 980	49 766	49 649	50 009	50 951	51 463	52 580
Естонія	18 142	20 985	21 200	20 408	20 231	19 317	19 822	19 951	20 789	22 438	23 621
Фінляндія	39 734	40 344	40 769	41 068	41 723	41 792	41 950	41 376	41 376	41 952	42 127
Франція	39 189	39 266	39 214	40 423	41 182	41 127	41 363	41 703	41 848	42 455	42 992
Німеччина	41 865	41 877	42 150	42 280	42 502	43 054	43 701	44 161	44 743	45 810	46 389
Греція	31 023	31 021	30 460	31 874	29 829	27 854	26 539	24 854	25 085	24 719	25 124
Угорщина	21 900	21 635	21 915	21 130	21 175	21 119	20 423	20 454	20 388	20 667	21 711
Ісландія	55 615	57 356	50 753	43 166	45 052	47 363	47 252	48 517	48 415	51 405	55 984

⁸ Average annual wages [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: www.oecd-ilibrary.org/social-issues-migration-health/data/oecd-employment-and-labour-market-statistics/average-annual-wages_data-00571-en#.

Ірландія	45 578	46 666	47 883	51 749	51 287	51 156	50 528	50 185	49 971	50 866	51 681
Ізраїль	32 032	32 610	31 814	31 087	30 773	30 974	31 469	31 816	31 713	32 729	34 023
Італія	35 648	35 640	35 669	35 868	36 219	35 710	34 539	34 616	34 781	35 117	35 397
Японія	39 146	39 055	39 083	38 574	39 277	40 243	39 528	39 409	38 763	38 660	39 113
Корея	30 254	30 886	30 695	30 630	31 192	31 668	31 283	31 745	31 688	32 062	32 399
Латвія	15 866	19 521	20 129	18 158	17 505	16 878	17 596	18 439	19 629	21 113	22 389
Литва	19 489	20 747	21 083	18 409	18 490	18 981	19 322	20 106	20 988	22 224	22 949
Люксембург	57 637	59 010	58 897	60 540	61 247	60 196	59 829	60 193	61 175	62 580	62 636
Мексика	16 073	16 275	16 088	15 745	14 830	15 165	15 080	15 172	15 230	15 230	15 311
Нідерланди	48 956	49 474	49 817	51 772	52 021	51 815	51 719	51 896	51 576	52 719	52 833
Нова Зеландія	34 851	36 852	36 428	36 881	37 198	37 219	37 999	37 582	37 856	38 519	39 397
Норвегія	45 816	47 688	48 886	49 409	49 968	51 799	53 153	54 150	54 476	54 629	53 643
Польща	21 069	21 713	22 907	22 864	23 502	23 515	23 255	23 550	24 032	24 597	25 921
Португалія	25 269	25 470	25 361	26 465	26 425	25 843	24 673	25 169	24 717	24 595	24 529
Словацька Республіка	19 017	20 203	20 424	21 117	22 036	21 814	21 566	21 759	22 153	22 924	23 508
Словенія	31 642	32 341	32 719	33 057	34 047	34 002	33 040	32 888	33 439	34 153	34 965
Іспанія	34 901	35 310	36 764	39 248	38 530	37 980	36 917	36 952	36 890	37 259	37 333
Швеція	36 924	38 205	38 643	38 948	39 231	39 626	40 526	40 931	41 461	42 190	42 816
Швейцарія	55 978	56 839	57 138	58 219	58 258	58 548	59 806	60 592	60 520	60 242	60 124
Великобританія	42 775	43 959	42 836	43 561	43 447	42 469	42 330	42 058	41 878	42 304	42 835
США	55 243	56 439	56 233	56 610	57 013	57 176	57 653	57 369	58 219	59 691	60 154

Джерело: ОЕСР⁹

Графік 2. Річна середня заробітна плата в 2016 році

Джерело: Побудова власна на основі даних ОЕСР

⁹ Average wages [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://data.oecd.org/earnwage/average-wages.htm>.

**Інформацію підготувала Валентина Головань,
Аналітик ЄІДЦ**